gående samråd med sælgeren, har til formål at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen inden for fællesmarkedet. Bestemmelserne strider derfor mod traktatens artikel 85, stk. 1, og er ugyldige, hvis kontrakten kan påvirke handelen mellem medlemsstater. Dersom en sådan kontrakt omfatter ca. 10 % af udførslerne af den pågældende vare fra eksportstaten til importstaten, kan den mærkbart påvirke handelen mellem medlemsstater.

2. Ugyldigheden i medfør af traktatens artikel 85, stk. 2, omfatter alene de kontraktbestemmelser, der er uforenelige med artikel 85, stk. 1. Retsvirkningerne af ugyldigheden for kontrakten i øvrigt og for eventuelt afgivne ordrer og gennemførte leveringer ifølge kontrakten og de deraf følgende betalingsforpligtelser skal ikke bedømmes efter fællesskabsretten. Disse virkninger skal fastlægges af den nationale Domstol efter intern ret.

I sag 319/82

angående en anmodning, som Oberlandesgericht Saarbrücken i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag

SOCIÉTÉ DE VENTE DE CIMENTS ET BÉTONS DE L'EST SA

mod

KERPEN & KERPEN GMBH & CO. KG

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikel 85,

har

DOMSTOLEN (fjerde afdeling)

sammensat af afdelingsformanden T. Koopmans, dommerne K. Bahlmann, P. Pescatore, A. O'Keeffe og G. Bosco,

generaladvokat: P. VerLoren van Themaat
justitssekretær: P. Heim

afsagt følgende

DOM

Sagsfremstilling

De faktiske omstændigheder og retsforhandlingernes forløb, samt de indlæg, der er indgivet i medfør af artikel 20 i statutten for EØF-Domstolen, kan sammenfattes således:

I — Faktiske omstændigheder og skriftveksling

Sagsøgeren er et firma, der er hjemmehørende i Frankrig, og som beskæftigede sig med salg af cement. Firmaet er nu trådt i likvidation. Sagsøgte har hjemsted i Forbundsrepublikken Tyskland.

I marts 1978 indgik parterne en kontrakt om årlig levering af ca. 40 000 tons cement over en periode af fem år. Ifølge kontrakten forpligtede sagsøgte sig til

— ikke at afsætte den cement, der blev leveret af sagsøgeren, i Saarland og

— ved afsætning i Karlsruhe-området at tage hensyn til den virksomhed i Wössingen i Tyskland, som sagsøgeren havde interesser i.

Videre hed det i kontrakten, at dersom en af kontraktsparterne af prispolitiske grunde mistede sit forretningsgrundlag, suspenderede parterne kontrakten efter fælles overenskomst.

Sagsøgte aftog en del af den leveringsmængde på 40 000 tons, der var aftalt for 1978. Denne blev betalt kontant. I tiden fra den 21. august 1978 til den 31. oktober 1978 fik sagsøgte leveret i alt 6 051,29 tons cement til en købspris af 392 224,42 DM. Sagsøgeren har i nærværende sag for Oberlandesgericht Saarbrücken nedlagt påstand om betaling af dette beløb og har støttet sin påstand på, at man i henhold til kontrakten af 30. marts 1978 har leveret den nævnte cementmængde. Sagsøgte har gjort gældende, at kontrakten er ugyldig som stridende mod traktatens artikel 85.

Oberlandesgericht Saarbrücken, som sagen er indanket til, har ved kendelse af 1. december 1982 i medfør af traktatens artikel 177 forelagt Domstolen følgende spørgsmål:

1. Skal artikel 85 i EØF-traktaten fortolkes således, at en kontrakt, der løber over fem år og omfatter en årlig leveringsmængde på ca. 40 000 tons, skal anses som ugyldig, fordi den forpligter en virksomhed med hjemsted i Forbundsrepublikken Tyskland til over for et i Frankrig hjemmehørende firma, der beskæftiger sig med salg af cement, ikke at afsætte den leverede cement i Saarland og ved leveringer i Karlsruhe-området at tage hensyn til den virksomhed i Wössingen, Tyskland, som det franske firma har interesser i, og først at søge ordrer indhentet dér efter forudgående samråd med det franske firma?

2. Skal også de enkelte købsaftaler, hvorved kontrakten gennemføres, anses som ugyldige, dersom den nævnte kontrakt må anses som en rammekontrakt, der er ugyldig i medfør af EØF-traktatens artikel 85, stk. 2?

2. Skal — dersom spørgsmål 1 må besvares bekræftende — EØF-traktatens artikel 85, stk. 2, fortolkes således, at den dér opstillede ugylighed er af en sådan beskaffenhed, at den også omfatter den overdragelsesretshandel, hvorved forpligtelsen ifølge købsaftalen opfyldes, forstået således, at leverandøren — i Forbundsrepublikken Tyskland efter grundsætningerne om den ugrundede berigelse — i det omfang, hvor leveringer har fundet sted, ikke har krav på genoprettelse af den tidligere tilstand, som den forelå før den ugyldige købsaftale?

I henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen er det indgivet skriftlige indlæg af sagsøgeren i hovedsagen ved advokat Radü, med møderet for Landesgericht Freiburg og Oberlandesgericht Karlsruhe, og af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved Kommissionens juridiske konsulent Norbert Koch, som befuldmægtiget, bistået af Ingolf Pernice, Kommissionens juridiske tjeneste.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse. Ved kendelse af 22. juni 1983 har Domstolen i medfør af artikel 95, stk. 1 og 2 i procesreglementet, besluttet at henvise sagen til fjerde afdeling.

II — Skriftlige indlæg for Domstolen

Det første spørgsmål

Sagsøgeren i hovedsagen er af den opfattelse, at den anfægtede kontrakt ikke er omfattet af forbudet i artikel 85, fordi den kun i ubetydelig grad påvirker markedet på grund af parternes svage stilling på markedet for de pågældende produkter. Den mængde på 40 000 tons, der her skal lægges til grund, ligger langt under de normer, der er fastsat af Kommissionen i dens meddelelse af 27. maj 1970 vedrørende aftaler af ringe betydning, som ikke falder ind under artikel 85, stk. 1, i traktaten (JO C 64 1970, s. 1).

Man nærmede sig ikke den tærskel på 25 %, der er anført i denne meddelelse, når henses til omfanget af omsætningen, der ifølge sagsøgeren blev gennemført på de her mere eller mindre berørte områder. I 1982 beløb omsætningen i Rheinland-Pfalz sig til omkring 2,6 mio tons og i Baden-Württemberg til omkring 5,2 mio tons. I året 1982 blev der trods alt også indført 330 000 tons fra Frankrig til Forbundsrepublikken Tyskland. I 1978 var tallene endog højere.

Derfor er den mængde på 40 000 tons om året, der er fastsat ved kontrakten, så ringe, at den ikke kunne have nogen virkning på markedet.

Endvidere havde aftalen ikke til formål eller til følge at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen inden for fællesmarkedet.

Sagsøgte i hovedsagen har kun købt i alt 14 195,44 tons cement i 1978. Følgelig kan man ikke tale om, at kontrakten reelt har haft nogen virkning inden for fællesmarkedet. Endvidere har kontrakten ikke haft til formål at påvirke konkurrencen inden for fællesmarkedet. Sagsøgeren har blot villet indgå forretningsforbindelser med sagsøgte.

Der foreligger ikke nogen omstændighed, der kan påvirke handelen mellem medlemsstater. Et samarbejde mellem virksomheder, hvorved konkurrencen fordrejes, omfattes kun af forbudet i artikel 85, stk. 1, dersom det samtidig kan påvirke handelen mellem medlemsstater. Artikel 85, stk. 1, tager ikke sigte på at beskytte konkurrencen som sådan eller på at garantere de berørte parter deres frihed, men på gennem konkurrencen at nedbryde skrankerne på markedet. Artikel 85, stk. 1, kan ikke finde anvendelse i sagen, fordi man ikke under nogen omstændigheder kan tale om, at »fællesmarkedets gnidningsløse funktion« påvirkes ugunstigt af en fuldstændig gennemførelse af kontrakten.

Heller ikke de eksempler, der er nævnt i artikel 85, stk. 1, litra a-e, finder anvendelse.

Ifølge kontrakten forpligtedes sagsøgte til ikke at levere den købte cement i Saarland. Der kan ikke indvendes noget imod, at leverandøren af en vare aftaler med køberen, at denne sidste ikke foretager leveringer inden for det område, hvor leverandøren hidtil har fundet sin afsætning. Forpligtelsen til at »tage hensyn til« sagsøgerens »interesser« i virksomheden i Wössingen er meget ubestemt og kan ikke forstås som en retsstridig aftale om områdeopdeling.

Den bestemmelse i kontrakten, hvorefter sagsøgte er forpligtet til at tage hensyn til de nævnte interesser, indeholder ingen udtalelse af betydning for dens retsvirkning og fastsætter ingen sanktioner i tilfælde af overtrædelse.

Kommissionen har indledningsvis anført, at under en sag i medfør af artikel 177 kan Domstolen ikke udtale sig om en konkret aftales ugyldighed. Domstolen kan imidlertid over for den forelæggende ret angive de kriterier, der finder anvendelse ved vurderingen af den pågældende aftale i forhold til artikel 85.

Efter artikel 85 er alle aftaler mellem virksomheder, der kan påvirke handelen mellem medlemsstater, og som har til formål eller til følge at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen inden for fællesmarkedet, uforenelige med fællesmarkedet og forbudt.

Klausuler i leveringskontrakter, der begrænser køberens frihed til at anvende den kontraherende vare uafhængig af tredjemands interesser og på grundlag af sine egne økonomiske overvejelser inden for retmæssige rammer og især til at afgøre, hvorvidt, til hvem eller hvor han vil videresælge den, udgør konkurrencebegrænsninger efter traktatens artikel 85. Domstolen har udtrykkeligt fastslået dette med hensyn til begrænsninger i adgangen til videresalg til bestemte

forhandlergrupper (dom af 17. 10. 1972, sag 8/72, Cementhandlaren, Sml. 1972, s. 251) og har indirekte anerkendt dette for områdebegrænsningers vedkommende (dom af 16. 2. 1975, sag 43/73, Suiker Unie, Sml. 1975, s. 1663). Denne retspraksis må så meget mere gælde for aftaler, der generelt begrænser køberens frihed til at videresælge den kontraherede vare, da køberen herved ganske hindres i at deltage i den kommercielle konkurrence.

Artikel 85 finder kun anvendelse på aftaler, der kan påvirke handelen mellem medlemsstater. Ifølge Domstolens faste praksis skal den pågældende aftale for at opfylde denne betingelse

»ud fra en helhed af faktiske og retlige omstændigheder med tilstrækkelig stor grad af sandsynlighed direkte eller indirekte, aktuelt eller potentielt (altså mærkbart) kunne påvirke samhandelen mellem medlemsstater« (dom af 11. 12. 1980, sag 31/80, L'Oréal mod De Nieuwe Amck, Sml. 1980, s. 3775-3796).

En aftale om levering af varer fra Frankrig til Forbundsrepublikken Tyskland påvirker efter sin beskaffenhed samhandelen mellem medlemsstater. Som Domstolen har fastslået det, skal aftalen desuden påvirke samhandelen

»på en måde, der kan skade virkeliggørelsen af formålene med et mellemstatsligt enhedsmarked« (dom af 6. 5. 1971, sag 1/71, Cadillon mod Höss, Sml. 1971, s. 75).

Denne virkning kan foreligge, også selv om aftalen »medfører en endog betydelig forhøjelse af handelsomfanget mellem stater«, når den dog indeholder begrænsninger i køberens eller tredjemands frihed, der påvirker handelen mellem medlemsstater (de forenede sager 56 og 58/64, Consten og Grundig mod Kommissionen, Sml. 1965-1968, s. 245).

Det tilkommer den nationale ret at afgøre, hvorvidt de forpligtelser, der påhviler sagsøgte i hovedsagen, er egnede til at fremkalde sådanne virkninger. Herved skal der især tages hensyn til, at:

— sagsøgtes forpligtelse til at anvende leveringerne til eget brug kan gå så vidt som til fuldstændig at udelukke reeksport af den kontraherede vare,

— forbudet mod videresalg i Saarland udelukker en eventuel reeksport af de kontraherede varer fra dette område til Frankrig.

— forpligtelsen til at erhverve den cement, der skulle afsættes i Karlsruhe-området, hos den tyske virksomhed, som sagsøgeren havde andel i, efter forudgående konsultation herom, i det mindste indirekte kan have virkning for omfanget eller forløbet af import fra Frankrig.

Retten skal undersøge, om disse mulige hindringer er mærkbare. Afgørende herfor er det, om den pågældende aftale kan forhindre virkeliggørelsen af det formål at skabe et mellemstatsligt enhedsmarked, når henses til de pågældendes stilling på markedet for de pågældende produkter, de mængder, der eventuelt berøres af begrænsningen, og eventuelt lignende aftaler med andre købere (dom af 5. 6. 1971, sag 1/71, Cadillon mod Höss, Sml. 1971, s. 75; dom af 9. 7. 1969, sag 5/69, Völk, Sml. 1969, s. 69; dom af 25. 11. 1971, sag 22/71, Beguelin, Sml. 1971, s. 257). Det

er ikke herved nødvendigt, at det er fastslået, at den pågældende aftale således mærkbart har påvirket samhandelen; det er tilstrækkeligt, at den er egnet til at have en sådan virkning (dom af 1. 2. 1978, sag 19/77, Miller, Sml. 1978, s. 131).

Det andet spørgsmål

Sagsøgeren har udtrykt tvivl om, hvorvidt det andet spørgsmål og ligeledes det tredje spørgsmål skal afgøres af Domstolen, fordi det almindeligvis antages, at problemet vedrørende ugyldighedsvirkningerne henhører under national ret og ikke under fællesskabsretten.

Det er sagsøgerens opfattelse, at de enkelte salgskontrakter, der er indgået i henhold til den overordnede kontrakt, ikke kan anses som ugyldige. Går man ud fra, at de individuelle bestillinger er individuelle købsaftaler, er disse retligt selvstændige, således at de ikke påvirkes af en eventuel ugyldighed af den overordnede kontrakt. Det må i medfør af de principper, der gælder for fortløbende kontrakter, fastholdes, at en eventuel ugyldighed i medfør af artikel 85, stk. 2, principielt ikke påvirker afledede eller fortløbende kontrakter.

Kommissionen har gjort gældende, at i en aftale om levering af varer fra en medlemsstat til en anden kan principielt kun de bestemmelser, eller dele af aftalen rammes af ugyldighedsvirkningen i artikel 85, stk. 2, der rummer en konkurrencebegrænsning, der omfattes af artikel 85, stk. 1 (dom af 30. 6. 1966, sag 56/65, Société technique minière mod Maschinenbau Ulm, Sml. 1965-1968, s. 211; dom af 30. 6. 1966, de forenede sager 56 og 58/64, Consten og Grundig mod Kommissionen, Sml. 1965-1968, s. 245). Det omfang, hvori ugyldigheden af retsstridige klausuler i en aftale medfører, at hele aftalen bliver ugyldig eller uvirksom, herunder også eventuelle aftaler, der er indgået i henhold til denne aftale, og som ikke indeholder sådanne klausuler, er et spørgsmål, der henhører under national ret og ikke skal afgøres af Domstolen.

Det tredje spørgsmål

Sagsøgeren har gjort gældende, at artikel 85, stk. 1, ikke er af en sådan karakter, at den også omfatter den overdragelsesretshandel, hvorved forpligtelsen ifølge købsaftalen opfyldes, med den følge, at leverandøren i det omfang, hvor levering har fundet sted, ikke skulle have noget krav på genoprettelse af den tidligere tilstand, som den forelå før den ugyldige købsaftale. Sagsøgeren kræver i nærværende tilfælde hverken mere eller mindre end betaling af det beløb, der tilkommer ham for varer, der for længst er leveret, og som sagsøgte ikke bestrider at have modtaget. Eftersom det er umuligt at tilbagelevere de modtagne leverancer, ville man nå til et ubilligt resultat, dersom sagsøgte nu yderligere ikke var forpligtet til at betale for den modtagne cement.

Kommissionen har anført, at spørgsmålet om de (delvise) ugyldighedsvirkninger af en aftale vedrørende retsforholdet mellem parterne, herunder de transaktioner, der allerede er sket i medfør af aftalen, skal afgøres efter national ret og ikke hører under Domstolens kompetence.

III — Mundtlig forhandling

I retsmødet den 5. oktober 1983 er der afgivet mundtlige indlæg af Société de

vente de ciments et bétons de l'Est SA, ved advokat Friedrich Radü med møderet for Landgericht Freiburg og Oberlandesgericht Karlsruhe, af Kerpen und Kerpen GmbH & Co. KG ved advokat Heinz Rowedder med møderet for Oberlandesgericht Karlsruhe og af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved Kommissionens juridiske konsulent Norbert Koch, som befuldmægtiget, bistået af Ingolf Pernice, Kommissionens juridiske tjeneste.

Sagsøgte har i sit mundtlige indlæg anført, at man deler Kommissionens opfattelse med hensyn til det første spørgsmål. Sagsøgte har endvidere henvist til, at Société de vente de ciments et bétons de l'Est havde en omsætning på 475 000 000 FF i 1979. Endvidere har selskabet gjort gældende, at konkurrenceproblemet ikke lader sig løse kvantitativt, men også må anskues kvalitativt. Selv om der kun er tale om 40 000 tons pr. år, viser dette dog, at den leveringsdygtige, men afsætningssvage franske cementindustri kun leverer små mængder til Forbundsrepublikken Tyskland. Man må spørge sig selv, hvorfor en kontrakt om ubetydelige mængder indgås og derefter opsiges på grund af, at cementen ikke anvendes af aftageren selv, men bliver videresolgt. Det drejer sig her om en begrænsning af, hvad cementen må anvendes til. De grundlæggende problemer i cementindustrien består i, at en virksomhed er i stand til til sin fordel at opdele markedet ved hjælp af aftaler, der vedrører små mængder.

Det andet og det tredje spørgsmål skal efter sagsøgtes opfattelse afgøres efter national ret.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 16. november 1983.

Præmisser

1 Ved kendelse af 1. december 1982, indgået til Domstolen den 15. december 1982, har Oberlandesgericht Saarbrücken i medfør af EØF-traktatens artikel 177 stillet tre præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af traktatens artikel 85 for at kunne afgøre, om en salgs- og leveringskontrakt er forenelig med bestemmelsen, og for at kunne tage stilling til retsvirkningerne af, at kontrakten eventuelt er ugyldig.

2 Spørgsmålene er rejst under en sag, der føres mellem på den ene side sagsøgeren i hovedsagen, Société de vente de ciments et bétons de l'Est SA, der har hjemsted i Frankrig og beskæftiger sig med salg af cement, og på den anden side sagsøgte i hovedsagen, Kerpen und Kerpen GmbH & Co. KG,

der har hjemsted i Forbundsrepublikken Tyskland; sagen angår en kontrakt af 30. marts 1978 om årlig levering af ca. 40 000 tons cement over en periode af 5 år.

3 Sagsøgte i hovedsagen, der betegnedes som eneimportør i Forbundsrepublikken Tyskland, forpligtede sig ifølge kontrakten til:

— hovedsagelig at anvende den leverede cement til eget brug,

— ikke at afsætte den cement, der blev leveret af sagsøgeren, i Saarland,

og

— ved afsætning i Karlsruhe-området at tage hensyn til den virksomhed i Wössingen i Tyskland, som sagsøgeren havde interesser i, og først at søge ordrer indhentet dér efter forudgående samråd med sagsøgeren.

4 Efter at Kerpen & Kerpen havde aftaget en del af den mængde, der var aftalt for 1978, og betalt den kontant, modtog selskabet i august 1978, dog uden at betale herfor, yderligere leveringer på i alt 6 051,29 tons cement til en værdi af 392 224,42 DM. Den 31. oktober 1978 opsagde sagsøgeren kontrakten af 30. marts 1978 og forlangte betaling af det nævnte beløb på 392 224,42 DM. Sagsøgte i hovedsagen erklærede, at sagsøgerens krav modregnedes med modkrav i anledning af kontraktens opsigelse, og at kontrakten af 30. marts 1978 var ugyldig som stridende mod traktatens artikel 85.

5 Da Landgericht Saarbrücken gav dom efter sagsøgerens påstand, ankede sagsøgte dommen. Oberlandesgericht Saarbrücken, der har fundet, at sagens udfald afhænger af en fortolkning af fællesskabsretten, har forelagt følgende præjudicielle spørgsmål:

1. Skal artikel 85 i EØF-traktaten fortolkes således, at en kontrakt, der løber over fem år og omfatter en årlig leveringsmængde på ca. 40 000 tons, skal anses som ugyldig, fordi den forpligter en virksomhed med hjemsted i Forbundsrepublikken Tyskland til over for et i Frankrig hjemmehørende firma, der beskæftiger sig med salg af cement, ikke at afsætte den leverede cement i Saarland og ved leveringer i Karlsruhe-området at tage hensyn til den virksomhed i Wössingen, Tyskland, som det franske firma har interesser i, og først at søge ordrer indhentet dér efter forudgående samråd med det franske firma?

2. Skal også de enkelte købsaftaler, hvorved kontrakten gennemføres, anses som ugyldige, dersom den nævnte kontrakt må anses som en rammekontrakt, der er ugyldig i medfør af EØF-traktatens artikel 85, stk. 2?

3. Skal — dersom spørgsmål 1 må besvares bekræftende — EØF-traktatens artikel 85, stk. 2, fortolkes således, at den dér opstillede ugyldighed er af en sådan beskaffenhed, at den også omfatter den overdragelsesretshandel, hvorved forpligtelsen ifølge købsaftalen opfyldes, forstået således, at leverandøren — i Forbundsrepublikken Tyskland efter grundsætningerne om den ugrundede berigelse — i det omfang, hvor leveringer har fundet sted, ikke har krav på genoprettelse af den tidligere tilstand, som den forelå før den ugyldige købsaftale?

Det første spørgsmål

6 Ifølge Domstolens praksis er bestemmelser i leveringskontrakter, der begrænser køberens frihed til at anvende den leverede vare efter sine egne økonomiske interesser, konkurrencebegrænsninger i traktatens artikel 85's forstand. En kontrakt, der pålægger køberen pligt til at anvende den leverede vare til eget brug, til ikke at videresælge den inden for et bestemt område og først at søge ordrer indhentet i et andet nærmere fastsat område efter forudgående samråd med sælgeren, har til formål at hindre konkurrencen inden for fællesmarkedet.

7 En sådan kontrakt er derfor forbudt i henhold til traktatens artikel 85, stk. 1, hvis den kan påvirke handelen mellem medlemsstater.

8 Sagsøgte i hovedsagen har gjort gældende, at kontrakten i dette tilfælde ikke omfattes af forbudet i artikel 85 på grund af parternes svage stilling på markedet for de pågældende produkter. I denne forbindelse er det under den mundtlige forhandling uimodsagt blevet anført, at den franske eksport af cement til Forbundsrepublikken Tyskland i det pågældende tidsrum udgjorde ca. 350 000 tons pr. år. Følgelig repræsenterer den mængde, der omfattes af kontrakten mellem parterne, mere end 10 % af de franske udførsler til Forbundsrepublikken. Herefter kan det ikke antages, at en sådan kontrakt ikke mærkbart kunne påvirke handelen mellem medlemsstater.

9 Det første spørgsmål skal derfor besvares således, at bestemmelserne i en mellem en fransk eksportør og en importør i Forbundsrepublikken Tyskland indgået kontrakt, der pålægger køberen, der i kontrakten betegnes som eneimportør, pligt til at anvende den leverede vare til eget brug, til ikke at videresælge den inden for et bestemt område, og til først at søge ordrer indhentet i et andet nærmere fastsat område, der ligesom det første er beliggende i Forbundsrepublikken Tyskland, efter forudgående samråd med sælgeren, har til formål at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen inden for fællesmarkedet. Bestemmelserne strider derfor mod traktatens artikel 85, stk. 1, og er ugyldige, hvis kontrakten kan påvirke handelen mellem medlemsstater. Dersom en sådan kontrakt omfatter ca. 10 % af udførslerne af den pågældende vare fra Frankrig til Forbundsrepublikken Tyskland, kan den mærkbart påvirke handelen mellem medlemsstater.

Det andet og tredje spørgsmål

10 Med disse spørgsmål har den nationale ret ønsket at få oplyst, hvilke retsvirkninger der følger af en sådan kontrakts ugyldighed i medfør af traktatens artikel 85, stk. 2, især med hensyn til afgivne ordrer og gennemførte leveringer ifølge kontrakten.

11 I dommen af 25. november 1971 (Béguelin, sag 22/71, Sml. 1971, s. 257) fastslog Domstolen, at en aftale, der falder ind under forbudet i traktatens artikel 85, stk. 1, er ugyldig, og at aftalen, da ugyldigheden er absolut, ikke

kan have virkning i retsforholdene mellem kontrahenterne. Det fremgår ligeledes af Domstolens praksis, især af dommen af 30. juni 1966 (Société technique minière mod Maschinenbau Ulm, sag 56/65, Sml. 1965-1968, s. 211), at det kun er de kontraktbestemmelser, der er uforenelige med artikel 85, stk. 1, der er ugyldige i henhold til artikel 85, stk. 2. Virkningerne af denne ugyldighed for de øvrige bestanddele af aftalen skal ikke bedømmes efter fællesskabsretten. Det samme gælder for eventuelt afgivne ordrer og gennemførte leveringer ifølge en sådan aftale og for de deraf følgende betalingsforpligtelser.

12 Det andet og det tredje spørgsmål skal derfor besvares med, at ugyldigheden i medfør af traktatens artikel 85, stk. 2, alene omfatter de kontraktbestemmelser, der er uforenelige med artikel 85, stk. 1. Retsvirkningerne af ugyldigheden for kontrakten i øvrigt og for eventuelt afgivne ordrer og gennemførte leveringer ifølge kontrakten og de deraf følgende betalingsforpligtelser skal ikke bedømmes efter fællesskabsretten. Disse virkninger skal fastlægges af den nationale domstol efter intern ret.

Sagens omkostninger

13 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (fjerde afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der ved kendelse af 1. december 1982 er forelagt den af Oberlandesgericht Saarbrücken, for ret:

1. Bestemmelserne i en mellem en fransk eksportør og en importør i Forbundsrepublikken Tyskland indgået kontrakt, der pålægger køberen, der i kontrakten betegnes som eneimportør, pligt til at anvende den leverede vare til eget brug, til ikke at videresælge den inden for et bestemt område, og til først at søge ordrer indhentet i et andet nærmere fastsat område, der ligesom det første er beliggende i Forbundsrepublikken Tyskland, efter forudgående samråd med sælgeren, har til formål at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen inden for fællesmarkedet. Bestemmelserne strider derfor mod traktatens artikel 85, stk. 1, og er ugyldige, hvis kontrakten kan påvirke handelen mellem medlemsstater. Dersom en sådan kontrakt omfatter ca. 10 % af udførslerne af den pågældende vare fra Frankrig til Forbundsrepublikken Tyskland, kan den mærkbart påvirke handelen mellem medlemsstater.

2. Ugyldigheden i medfør af traktatens artikel 85, stk. 2, omfatter alene de kontraktbestemmelser, der er uforenelige med artikel 85, stk. 1. Retsvirkningerne af ugyldigheden for kontrakten i øvrigt og for eventuelt afgivne ordrer og gennemførte leveringer ifølge kontrakten og de deraf følgende betalingsforpligtelser skal ikke bedømmes efter fællesskabsretten. Disse virkninger skal fastlægges af den nationale domstol efter intern ret.

Koopmans Bahlman

Pescatore O'Keeffe Bosco

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 14. december 1983.

Justitssekretæren
efter bemyndigelse

H. A. Rühl
Ekspeditionssekretær

T. Koopmans
Formand for fjerde afdeling